

SITUAČNÍ ZPRÁVA GEN. TAJEMNÍKA.

Na ustavující schůzi Přípravného výboru SVU v Novém Yorku, dne 24. října 1958 byl jednomyslně zvolen generálním tajemníkem dr. Jaroslav Němec, a to vzdor tomu, že dr. Němec předem oznámil svou resignaci k 1. září 1959. Jako řečeno minule, je dr. Němec vázán terminovanou vědeckou prací, kterou musí dokončit. Dnem 15. října, do kdy se dr. Němec uvolil vykonávat funkci gen. tajemníka, převezme tuto funkci dr. Rudolf Šturm, který byl jmenován od předsedy SVU na zbytek funkčního údobí Přípravného výboru, t. j. do příští valné schůze. Dr. Jaroslav Němec vypracoval pro členy na rozloučenou tuto soubornou situační zprávu:

Je mou povinností, abych před odchodem podal členstvu závěrečnou zprávu o stavu SVU. Pro lepší porozumění dnešní situaci je třeba vrátit se trochu do minulosti:

SVU se rodila z malé skupinky členů Čs. Národní rady americké ve Washington, D. C. Když sjezd ČsNRA dal formální souhlas k organizování SVU, měla již 118 členů. Dne 16. června 1958, kdy byl zvolen písemně Přípravný výbor, sdružovala SVU už skorem 200 členů a k dnešnímu dni překročila třetí stovku. Finančně byla SVU ve svých počátcích podporována washingtonskou odbočkou ČsNRA a dobrovolnými příspěvky několika jednotlivců. Vydání nebylo sice velké (pouze na kancelářské pomůcky a poštovné, protože všechny práce se

prováděly a provádějí dobrovolnic-ky, zdarma), ale přes to činilo několik set dolarů. Od 16. června 1958 je SVU finančně samostatná, hradí z členských příspěvků všechny běžné výdaje a kromě toho udržuje v bance hotovost asi 500 dolarů. Většina členů přispívá více, než je povinná. SVU nebude vyžadovat příspěvky od těch, jejichž hmotná situace není dobrá, ale vyškrtne ze svých seznamů ty, kteří by neplatili a chtěli užívat výhod členství SVU, ačkoli jsou dobře situováni. Větší peněžitě dary dostala SVU od pánů: Franka Kubáta, Tomáše Bati a B. Čechy.

Ustavující schůze Přípravného výboru se konala 24. října 1958 v Novém Yorku a toho dne vstoupila SVU ve skutečný život. Právní po-

stavení SVU v rámci ČsNRA bylo upraveno usnesením Výkonného výboru této organizace dne 19. dubna 1959. Tento Výkonný výbor také rozhodl, že členem SVU se může stát každý Čech či Slovák nebo osoba českého či slovenského původu, sídlící kdekoli ve svobodném světě.

Přípravný výbor začal pracovat již koncem roku 1958, ale veřejnost se nic nedovídala o bezpočtu porad, schůzek a o písemné výměně názorů. Přípravnému výboru šlo o to, aby byly položeny nehučně pevné základy k organizaci a proto nespěchal s publicitou, dokud nebyl tento úkol splněn. Není divu, že se ozývaly skeptické hlasy o životnosti SVU. Některé z těchto hlasů byly podbarveny zlou vůlí, většinou však si kritikové neuvědomovali, že Společnost pro vědu a umění nemůže se ustavit přes noc jako nějaký zájmový společek. Organizace i činnost musí být pečlivě promyšlena a hledány všechny schůdné cesty, jak napomáhat tvůrčí činnosti členů, prostředkovat styk mezi vědci i umělci a po případě zasahovat také podnětně. SVU byla i podezírána, že má sloužit nějakým cílům politickým. Naši členové ovšem vědí, že SVU je součástí vrcholné organizace našich amerických krajanů (ČsNRA), že mezi námi politická příslušnost k bývalým stranám nikdy nebyla a není předmětem diskuse a že všichni funkcionáři vyšli z demokratických voleb.

Velkou nevýhodou pro nás je a bude nesmírná zeměpisná roztříštěnost členstva. Ta nás odkazuje skorem výhradně na písemný styk. Věc, která se dá v osobním styku vyřídit za 5 minut, problém, který

POZOR!

NOVÁ ADRESA:

Redaktor a redakce "Zpráv SVU" byli postiženi pohromou, které jest jméno stěhování. Od 1. října má redakce "Zpráv SVU" tuto adresu:

IVAN HERBEN

41-98 Forley Street

ELMHURST, L. I., N. Y.

Prosíme, poznamenejte si ji.

se rozřeší brzy na pracovní schůzce, je v korespondenci nekonečný. V USA zpravidla výměna dopisů trvá 10 dní, styk s Kanadou a Jižní Amerikou 14 dní, s Evropou a Afrikou 3 týdny a s Australií 6 týdnů. Běda ovšem, je-li adresát liknavý s napsáním odpovědi!

Organizační práce jsou zhruba dokončeny. Byl připraven a vydán jednací řád pro komise, stanovy vstupují do závěrečné fáze a budou rozeslány členům Přípravného výboru v nejbližší době. Náborové dopisy byly rozeslány na 500 adres a budou rozesílány dopisy další. Členstvo rozhoduje referendem o členských kategoriích. Byla utvořena dvě pracovní střediska a tři budou utvořena do konce roku. Pro pravidelnou informaci členů je vydáván tento zpravodaj. SVU uzavřela dohodu o spolupráci s univerzitní knihovnou v Bloomingtonu, jako o tom přineseme později podrobnější zprávu. Washingtonská skupina organizuje archiv krajan-

NOVÝ GEN. TAJEMNÍK:

Prof. Rudolf ŠTURM

107 Regent Street.

SARATOGA SPRINGS, N. Y.

ské historie a novodobé historie československé. Publikační komise hledá cesty k vydavatelské činnosti.

Přes to, že naše dosavadní činnost se upínala především k položení solidních základů k organizaci, začíná několik skupin s kolektivními pracemi. Plánuje se sborník čs. vědy a umění, připravuje se publikace pramenů ke krajanské historii, bibliografický slovník čs. vědců a umělců, kteří měli nebo mají vztah k Latinské Americe, "Kdo je kdo v čs. vědě a umění v zahraničí" atd.

Zatím již přes tři sta osob dalo svou přihlášku najevo, že mají zájem na osudu čs. svobodné vědy a umění. Že ji chtějí pěstovat nebo aspoň podle svých možností podporovat. V tomto zájmu vidím jistotu, že SVU poroste počtem i významem. Předpoklady pro to byly vytvořeny a bude nyní záležet jen na členech, do jaké míry úkoly SVU uskuteční.

Jaroslav Němec

NEZNÁMÝ MASARYK

Dcery presidenta Osvoboditele, dr. Alice Masaryková a Olga Revilliodová ustavily s pomocí československých i amerických přátel "T. G. Masaryk Publishing Committee", kterému daly k dispozici rukopis neznámého díla Masarykova. Je to třetí díl spisu "Rusko a Evropa", jemuž autor dal název "Dostojevský". T. G. Masaryk rozpracoval toto dílo krátce před první světovou válkou a po válce mu presidentský úřad nedovolil, aby je mohl zrevidovat a dokončit. Rukopis byl zachráněn za nacistické okupace před ničivými choutkami nacistů a za komunistů byl zachráněn tím, že byl vyvezen do Spojených států. Rukopis je již přeložen do angličtiny a pracují na něm nyní vybraní odborníci, aby Masarykův text opatřili nutnými vysvětlivkami a poznámkami pro dnešního anglosaského čtenáře.

EXIL PŘI PRÁCI:

VLADIMÍR KRAJINA, profesor botaniky na universitě ve Vancouveru, v provincii Britská Columbie v Kanadě, dokončil v Kanadě svoje ekologické výzkumy, na nichž pracoval již před druhou světovou válkou na Karlově universitě. Nyní, ve dnech 19. až 29. srpna konal se v Montrealu světový kongres botaniků, na který se sjelo čtyři tisíce pět set botaniků z celého světa. Předseda Mezinárodní společnosti botaniků, finský profesor Hustich, vyzval profesora Krajinu, aby úvodem

k tomuto sjezdu přednesl tříhodinový referát "O ekologické klasifikaci lesů na celém světě." O Krajinově referátu byla provedena desetidenní diskuse, za které přednesl dr. Krajina ještě dva hodinové dílčí referáty. Na základě vývodů dr. Krajiny a podle výsledků diskuse má být vypracována mezinárodní vědecká dohoda o tom, jak se mají lesy na celém světě klasifikovat podle jednotných sudidel. Před tímto kongresem v Montrealu navštívilo Vancouver padesát

mezinárodně proslulých botaniků, kterým dělal dr. Krajina po deset dní průvodce po Britské Columbii a seznámil je se svými vědeckými methodami, důležitými pro zalesňování. Z Montrealu odletěl dr. Krajina na sjezd ve Filadelfii na Pennsylvanské universitě.

HUGO HAAS v Hollywoodu dokončil dva své nové filmy, k nimž si napsal libreto, které režíroval a v obou hraje hlavní mužskou úlohu. První film se jmenuje "Stvořena k milování", druhý "The stars of backyard." Kromě toho Hugo Haas, když dokončil režii dvou velkých filmů pro firmu Metro-Goldwyn-Meyer, přepsal si do americké prostředí klasicou českou komedii F. X. Svobody "Poslední muž", ve které sklízel Haas velké úspěchy na Vinohradském divadle a v českém filmu. Haas umocnil konflikt této komedie tím, že onen "poslední muž" je český vystěhovalec, který se ožení s Američankou a jeho děti nerozumí svému otci nejen pro jeho nedostatečnou znalost angličtiny, ale také pro jeho despotickou povahu. Hugo Haas hodlá tuto hru vypravit ve vlastní režii a sehrát v ní hlavní úlohu na Broadwayi v Novém Yorku, a to již letos v zimní sezoně.

RUDOLF FRIML v Hollywoodu po mnohaletém odmlčení dokončuje novou operetu, která se má hrát v Novém Yorku. Skladatel zatím přisně tají námět operety a jejího spoluautora.

EGON HOSTOVSKÝ dokončil právě další ze svých románů, který má český název "Všeobecné spiknutí". Je to román psychologický a jeho hrdinou je Jan Bareš z Náchoda,

český exulant, bývalý čs. diplomat. Do určité míry se dá říci, že čtenář najde v románu kus spisovatelovy autobiografie. Román byl zakoupen nakladatelstvím Doubleday v Novém Yorku a vyjde v anglickém překladu — neboť tento nejpřekládanější český autor píše stále česky — revidovaném spisovatelem Bernardem Wolfem. — Český tiskař v Novém Yorku, František Švehla, majitel závodu Universum Press, vydá český originál Hostovského románu "Půlnoční pacient".

ALICE MASARYKOVÁ dokončuje knihu vzpomínek na svoje rodiče, o níž pracuje v Americe již řadu let. Kniha se bude pravděpodobně jmenovat "Vzpomínky a myšlenky".

VINCENT MÁLEK byl jmenován děkanem hudební konservatoře v Chicagu. Dr. Málek na tomto učilišti přednáší o psychologii hudby, o akustice a instrumentální technice. Současně je redaktorem časopisu "Instrumentalist".

EDUARD TÁBORSKÝ, profesor politických věd na universitě v Austinu, Texas, dostal z Guggenheimovy nadace jednorocní stipendium, aby se mohl věnovat studiu komunistického experimentu v Československu. Kromě toho dr. Tábor-ský dokončil rukopis anglické studie: A Model Statellite At Work. Podtitul zní: Czechoslovak Politics under the "Dictatorship of the Proletariat." Konečně napsal dr. Tá-borský kapitolu do knihy Contemporary Ideologies, která za redakce prof. Roučka vyjde ve Philosophical Library. Kapitola od dr. Tá-borského se jmenuje: Soviet Russia's Reluctant Satellites. A breeding place of "pernicious isms".

BORIS ČELOVSKÝ, autor knihy o Mnichově, dokončil rukopis větší historické práce o pozadí maďarských restauračních snah mezi oběma světovými válkami se zvláštním ohledem na úlohu britského tiskového magnáta Lorda Rothemera. O vydání této knihy jedná dr. Čelovský právě s jedním nakladatelstvím v Novém Yorku.

ZDENĚK PÍCHA, lékař žijící na Islandu, napsal vědecké dílo z pomoci psychologie a fyziologie s názvem: Duševno a jeho organisace. (Nárys psychické energetiky.) Zatím přeložené části díla se setkaly s velmi kladnou kritikou několika zahraničních vědců. SVU hledá českého vědce, který by chtěl rukopis tohoto díla posoudit odborně a který by poradil, jak by bylo možno práci dr. Píchy uveřejnit. Odpověď na tuto výzvu adresujte na redaktora "Zpráv SVU".

JOSEF ROUČEK, profesor sociologie na universitě v Bridgeportu, Conn. redigoval a opatřil předmluvou knihu studií o výchově. "Soutěž ve vědecké výchově" je sborníkem statí vynikajících odborníků, kteří porovnávají studium přírodních věd, matematiky a fyziky ve Spojených státech a v Sovětském svazu.

MÍLO TESAŘ, profesor zemědělských věd v Lansing, Michigan, dostal jednoroční stipendium ke studiu v Evropě. Stipendium mu udělilo studijní oddělení NATO.

SVATAVA PÍRKOVÁ-JAKOBSONOVÁ přeložila do angličtiny a opatřila komentáři dílo ruského folkloristy Proppa, "Morfology of the Folktale". V "Slavic and East Eu-

NEJSVĚTOVĚJŠÍ PROTOŽE NEJNÁRODNĚJŠÍ

Úmrtí Bohuslava Martinů je krutá rána pro českou i světovou hudbu. Martinů byl věrný Čech a Čechoslovák, pravý český muzikant a pokračovatel i nástupce Smetanův a Dvořákův. Zároveň však Martinů navazoval bezprostředně na slavné tradice českých kantorů 18. století. To bylo české podhoubí, z něhož rostla jeho hudba, která byla syntésou starých i moderních uměleckých názorů. Martinů podobně jako Mozart probudil duši houslí a klarinetu. Ovládal dokonale nejrůznější klasické koncertantní formy.

Právě tím, že navázal na české kantory 18. století a překlenuj tak dvě století, byla jeho hudba světová. Je zajímavé, že svou nejnárodnější, nejčestější hudbu skládal Martinů v Americe, kde žil od roku 1940. V této hudbě se vracel ke starým českým textům, k lidové poesii a písním a zároveň i k náboženství svého dětství. Vracel se k domovu. V Bohuslavu Martinů odešel našemu národu po Janáčkově nejsvětovější a nejnárodnější skladatel.

Rafael Kubelík

ropean Journal" referoval o práci Archer Taylor z kalifornské university.

JOSEF HAJDA, profesor politických věd na Kansas State University v Manhattan, Kans. je spoluautorem knihy Readings and Projects in American Government, která vyjde roku 1960 nákladem American Book Company v Novém Yorku.

University of Wisconsin pak vydala nedávno studii dr. Hajdy: "Possible Role of the United Nations in the Berlin Crisis." Roku 1957 spolupracoval na knize studii, kterou vydala State University of Iowa a roku 1958 na Readings and Exercises in American Government; tuto publikaci vydalo v Minneapolis nakladatelství Burgess Publishing Company.

JOSEF A. HOLMAN, filmový režisér a režisér rozhlasové stanice Svobodná Evropa v Mnichově, dokončil právě svůj třicátý šestý hraný film. Je to film o zvířatech a ptácích z rakouských Alp a jezer, při čemž každé zvíře či pták má svou vlastní životní povídku. Německý název filmu zní "Bilderbuch Gottes". Původní verze je německá, ale světová premiéra bude v Novém Yorku v únoru 1960 a současně ve čtyřech jiných zemích. Zatím byly pořízeny verze v dalších čtyřech jazycích. Holmanův film byl natočen pro společnost United Artist a při předvádění měl takový úspěch, že tato společnost hned objednala další film o zvířatech, na němž Holman již pracuje.

EDWARD MÍČEK, profesor slovan-ských jazyků na universitě v Austinu, Texas, vydal studii "Real Tolstoy". Mimo jiné v ní popisuje svou návštěvu u Tolstého v Jasné Poljaně, líčí Masarykovy vztahy k Tolstému a vzpomíná slovenského lékaře dr. Makovického atd. Prof. Besonsko napsal o této knize recenzi do "Slavic and East European Journal".

ROBERT VLACH, vydavatel Sklizně svobodné tvorby, přednáší od počátku školního roku na státní

universitě Oklahomy ve městě Norman, kde je členem fakulty moderních jazyků.

KAROL BEDNÁR, redaktor Slovenského Sokola, připravuje do tisku objemnou knihu o dějinách tělesné výchovy. Svoji práci charakterisoval slovy: "Od starých Egyptanů přes Komenského k Tyršovi". Karol Bednár vydal již, rovněž anglicky, ekvivalent Tyršovy sokolské tělocvičné soustavy v knize "Sokol Gymnastic Manual".

JAROSLAV PELIKÁN, profesor dějin náboženství na universitě v Chicagu, byl poctěn první cenou 12,500 dolarů nakladatelstvím Abingdon za studii The Riddle of Roman Catholicism. Profesor Pelikán je jedním z amerických vydavatelů Lutherova díla a spoluautor libreta k známému filmu "Martin Luther."

JÁRA KOHOUT vydal právě svou první anglickou knížku, kterou nazval: "Ad A do A". Je to abecedně sestavený a kreslený průvodce po Americe a po typických projevech amerického života. Kresby i texty k nim mají laskavý i dobromyslný humor, pro Kohouta typický. V předmluvě autor píše: "Celý život jsem byl komik. To jsem uměl, ale v Americe každý přistěhovalec dělá to, co neumí. Nikdy jsem neuměl kreslit a proto jsem tuto knížku nakreslil. Kdybych uměl lépe anglicky, byl bych ji napsal. Amerika začíná s A a končí s A. Proto jsem dal knížce název Od A do A."

FRANTIŠEK JIROUCH v Clevelandu dokončil bustu Mikuláše Koperníka. Busta bude odlita v Římě do bronzu a postavena v Polské kulturní zahradě v Clevelandu.

ZÁZNAMY

Bohuslav Martinů zemřel 28. srpna ve Švýcarsku po dlouhé nemoci. Několik dní před smrtí přijal redaktora rozhlasové stanice Svobodná Evropa a dal mu tento vzkaz pro přátele v Československu: "Byl jsem naposledy doma před více než dvaceti lety. Ovšem, žádali mě, abych se vrátil. Nedávno zde byl můj spolupracovník Miroslav Bureš a také on mně přinesl dopis, abych se vrátil. Ale zůstanu zde . . . Já skládám hudbu pro prosté lidi doma a ne pro komunisty. Mé umění neslouží komunistům ani politice, mé umění žije pro sebe a nad zájmy politiky. Proto své skladby posílám do Prahy. Posílám je tam svým posluchačům, kteří je rádi poslouchají. To je vše. V Praze jsem nebyl a nepojedu tam."

Růžena Pelantová, ředitelka Sociálního úřadu hl. města Prahy, první náměstek pražského primátora a v exilu předsedkyně Rady žen svobodného Československa, zemřela v Novém Yorku 1. září. Jeden z řečníků nad rakví řekl: "Úmrtím paní Pelantové mnoho lidí osiřelo!"

"**Library Journal**" otiskuje z pera ředitele univerzitní knihovny v Lexington, Kentucky, Lawrence Thompsona, recenzi o díle českého grafika Františka Muziky "Krásné písmo ve vývoji latinky". Dvoudílná práce Muzikova vyšla v Praze a L. Thompson doporučuje, aby byla přeložena do angličtiny.

Příklad všem dal Masarykův dům v Torontu, když daroval 500 dolarů

francouzské universitě v Montrealu na vydávání čtvrtletníku "Slavic and East European Studies". Na této universitě přednáší o čs. literatuře básník Pavel Javor.

Státní universita v Nebrasce, v hlavním městě Lincoln, obnovila po létech počátkem tohoto školního roku vyučování českému jazyku, a to ve dvou kursech. Pro začátečníky a pro pokročilé. Českému jazyku bude vyučovat dr. Vladimír Kučera, někdejší šéfredaktor z Brna, nyní úředník Státního historického musea v Lincoln.

Janáčkova "Její pastorkyňa", známá pod jménem "Jenůfa" západnímu světu, byla vysílána Hi-Fi rozhlasovou stanicí v Chicagu, a to česky podle nahrávky v pražském Národním divadle. Dne 2. listopadu předvede Royal Covent Garden Opera z Londýna Janáčkovu Pastorkyňu v Chicagu v nastudování Rafaela Kubelíka (ale bez Kubelíka) a v původní výpravě českého malíře Brázdy.

Mezi **devíti americkými lékaři**, odborníky pro choroby zažívacího traktu a metabolismus, kteří podnikli studijní cestu do Sovětského svazu, byl také profesor dr. Barborka z Northwestern University v Illinois.

Profesor John J. Murray z Coe College v Cedar Rapids, Iowa, vydal knihu "The Heritage of the Middle West", ve které věnoval kapitolu "Země svobody" Československu a zásluhám našich krajanů ze středozápadu na osvobození ČSR. Coe College je jedno z prvních amerických učilišť, které udělilo prof. Masarykovi čestný dokto-

rát. Dr. Murray v knize zaznamenává, že president Coe College má dodnes na pracovním stole bustu TGM, aby si připomínal jeho filozoficko-politický odkaz.

Osudy knih jsou opravdu nevysvětlitelné, zejména ve století hnědých a rudých Koniášů. Tak Library of Congress získala před časem první vydání Blahoslavovy Bible Kralické s podpisem Václava Hanky, ředitele Národního musea v Praze a proslulého "objevitele" Rukopisu Zelenohorského a Královédvorského. Zatím se nepodařilo vypátrat, jakými cestami se toto vzácné vydání dostalo do USA. Nyní sděluje dr. Václav Beneš, že české oddělení universitní knihovny v Bloomingtonu má kuriositu, nesnadno vysvětlitelnou: Je to první vydání Boženy Němcové "Babičky", ale na titulní stránce je vepsáno věnování autorce od jejího manžela Josefa Němce.

Vzkaz do Texasu- Zakladatel texaského rodu Lešikarů, Josef Lidumil Lešikar, pražský barikádník z revoluce 1848, zanechal ve své pozůstalosti nejen svoje vzácné paměti (rukopis), ale také svazecek dopisů od Karla Havlíčka Borovského a od Boženy Němcové. Zatím je znám zásluhou pana Břežáčka z Omahy obsah jen jednoho dopisu od Boženy Němcové. Kdyby někdo z našich členů nebo čtenářů v Texasu cokoli věděl o těchto vzácných památkách, necht' las-

SKLIZENĚ SVOBODNÉ TVORBY

V 1. čísle "Zpráv SVU" jsme otiskli upozornění, že dr. Robert Vlach má na skladě ještě loňskou serii knih ze "Sklizně svobodné tvorby" a uvedli jsme jejich seznam. Dnes oznamujeme další serii "Sklizně svobodné tvorby":

Howard Fast: Nahá pravda. (slovensky)

Ladislav Radimský: Rub a líc našeho národního programu v atomovém věku.

V tisku: Jan Čep: Samomluvy a rozhovory.

Dvojčíslo 3. a 4. Sborníku Sklizně svobodné tvorby.

V přípravě jsou tyto knihy:

Antonín Kratochvíl-Christen: Kniha setkání, eseje.

Otakar Odložilík: Ohlasy a vzpomínky.

Willy Haas: Kapitoly o nás z knihy Die literarische Welt.

Jiří Kavka: Plavba, poesie.

Milada Součková: Neznámý člověk, román.

Desátá kniha bude vybrána později.

KDO SI CHCEŠ KOUPIT tyto knihy, pošli do konce roku 10 dolarů na adresu: Dr. Robert Vlach, University of Oklahoma, Dept. of Modern Languages, NORMAN, Okla.

kavě dopíše redaktorovi "Zpráv SVU."

News of SVU. Proprietor and Publisher: Society for Arts and Sciences. Editor: Ivan Herben, 41-98 Forley Street, Elmhurst, N. Y. Printed by: "Slovensky Sokol", 283 Oak Street, Perth Amboy, New Jersey.